

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Caput II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

& ornant. Sic sic in sancta Ecclesia prædicatores boni scripturam divinam in corde & ore portant, quam fidelibus quasi rectum expandentes prædicant; ut dum Ecclesia prædicatione cælesti instruitur, munimen accipiat, quo ab imbris tentationum protegatur. Cedrus autem & cypressus impuribilia ligna esse perhibentur. Quibus bene omnes electi figurantur: quia dum temporalia nullo desiderio sectantur, æterni fiunt, eo quod mente in æterna figurantur. Respondet sponsus & dicit:

CAPUT II.

I. *Ego flos campi, & lilium convallium.*

Bene flos Christus se nominat, qui dum spinas peccatorum exterminat, mentem sponsæ & pulchritudine suæ justitiæ exornat, & naribus cordis dum cæleste desiderium applicat, interiora animæ quasi odore refocillat. Qui sequitur adhuc & dicit:

II. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.*

Bene sicut lilium inter spinas, sponsa inter filias esse perhibetur: quia cum multi sint in Ecclesia qui solis verbis Christum continentur, operibus verò nihil nisi humanas sollicitudines sectantur, dum sola illa anima in lilij dignitate computatur, quæ à mortalitatis radice ad cælestem pulchritudinem affurgit, & munditiæ candorem corde & corpore sibi ipsi custodit, & proximos quosque bonæ opinionis odore reficit. Sed quia sponsus sponsam suam tanta laude dignam habuit, ipsa jam ex debito laudat, à quo laudari perpicit, & dicit:

III. *Sicut malus inter ligna silvarum, sic dilectus meus inter filios.*

Ligna silvestria esui hominum habiles fructus non gignunt: malus verò quod gignit, congruè & salubriter homines edunt. Merito ergo per malum Christus, per silvestria verò ligna ceteri homines figurantur: quia in solo Christo cibum salutis quoties querimus invenimus; in ejus verbis & exemplis animas nostras fructu suavi & salubri reficimus. Ipse est quippe lignum vitæ, quam nobis tribuit. Ipse est qui dum nobis semetipsum inspirat, animam pascit. In ceteris verò si quid refocillationis invenimus, non quod illorum, sed quod Christi est, ab illis sumimus: quia quidquid in eis præter Deum est, mortiferum nobis proculdubio invenimus.

IV. *Sub umbra illius quem desiderabam, sedi: & fructus ejus dulcis gutturi meo.*

Umbra Christi, protectio est Spiritus sancti. Spiritus quippe sanctus mentem quam replet, obumbrat: quia omnem tentationum fervorem temperat; & dum aurâ suæ inspirationis suaviter mentem tangit, quidquid noxiæ caloris sustinebat expellit; & quam jam forsitan nimis vitiorum æstus marcidam fecerat, umbra sancti Spiritus protegens recreat: ut dum in ejus inspiratione sedens pausat, vires colligat quibus ad æternam vitam robustius currat. Sequitur: [*Et fructus ejus dulcis gutturi meo.*] Arbor quippe fructifera ipse Christus in corde nostro plantatus per fidem existit: quam si mens nostra dignè diligit, & instantè excolit, fructus nimirum interiùs pulchros & utiles gignit. Quos dum mens capiens avidè comedit, omnes mundi voluptates præ ejus dulcedine postponit. Dulce enim est valde sibi cælestia cogitare, in æternitate oculum intimum figere, ut

S. Greg. Tom. III.

Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.

Quid enim per cellam vinariam congruentius, quam ipsam arcanam æternitatis contemplationem accipimus? In hac æternitate Angeli sancti vino sapientiæ inebriantur, dum ipsum Deum facie ad faciem videntes, omni voluptate spiritali satiantur. Hanc sancta mens si à sponso introducatur, postpositis omnibus temporalibus intrat, in qua ex illis angelicis deliciis quantum sibi conceditur, gustat. Et si adhuc quia in corpore corruptibili detinetur, se perfectè non satiat, tamen ex illo minimo quod cursum sumit, considerat quantum debeat amare quod amat. Potest tamen per cellam vinariam scriptura divina figurari. Per hanc quippe in sponsa charitas ordinatur, quia in ejus doctrina manifestè discitur, qualiter Deus & proximus ordinatè diligantur. Hac charitate percussa sequitur & dicit:

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.

Per flores, teneri quique & incipientes; per mala verò, perfecti fideles designantur. Sponsa quippe quia amore langueo, fulciri se floribus & stipari malis appetit: quia dum se æternitatis desiderio afficit, dum qualiter illuc perveniat, tota anxietate perquirat, eò quod perfectionem dum in carne vivit, omnino non invenit, fatigata in desiderio suo requiescit. Et in hoc solo gaudet, si circa se respicit vel quibus ipsa proficiat, vel in quorum perfectione consolationem de languore suo recipere possit. Quibus de sponso suo sublequenter hæc dicit:

Læva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.

Per lævam sponsi vita præsens, per dexteram verò vita æterna designatur. Per caput autem sponsæ, mens quæ animæ principatur, adsumitur. Sed læva sponsi sub capite sponsæ esse dicitur, & dextera ejus amplexatur eam; quia vitam temporalem sub mente sua semper ponit, vitam verò æternam ut omnimodo amplexetur concupiscit. Hæc quippe quæ videt, magnanimiter mente sublimi conculcat, officiis cælestibus se occupat. Hæc necessitate tolerat, ad illa summo desiderio quasi brachio dextero sponsi astricta suspirat. In qua cum aliquantulum intrat, delectabiliter quiescit, cujus quietis dilectione mundanos tumultus omnino fastidit. Sic quiescentem utique sponsus ampliùs diligit, & ab ejus excitatione improbos quoque repellit, dicens:

Adjuro vos filia Hierusalem per capreas, cervosque camporum, ne suscitatis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.

Cervi & capræ munda animalia in lege esse perhibentur. Quid ergo per cervos & capreas, nisi fidem, spem, & charitatem accipimus? Quas dum nobis mundas servamus, per easdem altos montes contemplationis ascendimus. Sancta autem anima sponsa Christi à cunctis mundi perturbationibus quiescere appetit, in sinu sponsi sopitis terrenis cupiditatibus dormire sancto otio concupiscit; ita ut etiam necessaria colloquia aliquando fastidiat, soliusque sponsi colocatione quantum quietius, tamò ferentius hilarescat. Sed hanc dormientem carnales qui sunt in

Gg ij

Ecclesia, nonnumquam importunè excitant, negotiis mundi eam implicare desiderant: quia ejus vitam inutilem existimant, dum ab eorum curis eam se abstinentem considerant. Hi tales satis congruè non filii, sed filia nominantur: quia dum effeminatos mores nutriunt virili dignitate amissa, quales interius habentur, exterius nomine femineo designantur. Hi dilectam suscitare sub adjurationis pondere prohibentur; ne videlicet mentem quæ ad vacandum Deo se accingit, & solis spiritualibus studiis inhærere concupiscit, importunis sollicitationibus inquietent, & tenebris curarum terrenarum oculum cordis ejus obnubilent. Et tamen non ei omnis cura proximi interdicitur, sed quando suscitari debeat, ejus voluntati relinquitur: quia profectò omni perfectæ animæ discernendum est & quando cælesti contemplationi studeat, & quando proximorum utilitatibus inserviat. Hanc vacandi Deo licentiam libentissimè sponsa suscipit, statimque verbum sponsi amplectitur & dicit:

IX. *Vox dilecti mei: ecce iste venit saliens in montibus, transliens colles.*

Ac si diceret: Hanc vocem dilecti mei sponsi esse recognosco, hanc ab ejus ore semper audire desidero: quia in hoc video quantum me diligat, cum me ab amplexibus ejus desiderabilibus impediri prohibeat. Ad hos amplexus qualiter pervenerit, subitò narrat, dicens: [*Ecce iste venit saliens in montibus, transliens colles.*] Ad amplexus sponsæ suæ Christus venire disponens, humanitatem nostram dignanter assumpsit. Ad quod mysterium peragendum, quasi saliens in montibus venit: quia quædam opera inter homines ostendit, quæ valde sublimia & super homines esse perspicuus humanum genus admirati potuit, sed attingere nequivit. Quod enim de virgine natus est, quod ad vagientem adorandum ire pastores Angelus admonuit, Magos stella perduxit: quod pendens in cruce qua hora voluit spiritum emisit: quod mortuus tercia die seipsum suscitavit: quod cælum ingressus, Spiritum sanctum quibus sibi placuit donavit: quod fidei suæ per pisces & idiotas mundum subjugavit: hæc faciens quasi in montibus ambulavit, quod cum nulla creatura assequi valuit. In his nimirum operibus colles transilivit: quia sanctos omnes, quantumcumque excreverint, potentia suæ operationis transcendit. De quo & sequitur:

Luc. 2. b
Mat. 2. b

X. *Similis est dilectus meus caprea, hinnuloque cervorum.*

Similis caprea esse dicitur; quia ex synagoga carnem traxit, quæ per capream ostenditur. Et quia ex antiquorum sanctorum stirpe progenitus est, quasi hinnulus cervorum rectè esse perhibetur. Sequitur:

XI. *En ipse stat post parietem nostrum, aspiciens per fenestras, prospiciens per cancellos.*

Quasi post parietem nostrum Christus incarnatus stetit; quia in humanitate assumpta divinitas latuit. Et quia ejus immensitatem si ostenderet, infirmitas humana ferre non posset, carnis obstaculum objicit; & quidquid magni inter homines operatus est, quasi post parietem latitans fecit. Per fenestras autem & cancellos qui aspicit, partim videtur, partim verò se abscondit. Sic & Dominus Jesus Christus dum & miracula per divinitatis potentiam fecit, & abjecta per carnis infirmitatem pertulit, quasi per fenestram & cancellos prospexit: quia in alio latens, in alio quis esset apparuit. Incarnatus itaque Ecclesie suæ, vel unicuique perfectæ animæ loquitur, & ad æternam exhortatur patriam, dicens:

Lib. 2. in
Ezech.
hom. 13.

En dilectus meus loquitur mihi: Surge, XII. propera amica mea, columba mea, formosa mea, & veni.

Propter fidem Christus sponsam suam amicam vocat, columbam propter simplicitatem, formosam propter operationem. Quia enim sine fide Deo placere non possumus, bene per fidem amici vocamur; quia dum fide cælestia appetimus, abjectis terrenis Deo adheremus. Columba verò bene anima propter simplicitatem dicitur; quia anima devota dum simplicem Deum cordis simplicitate percrutat, nequaquam mundi ineptam lætitiæ dissoluta sectatur, sed semper ad æterna festinans, columbæ gemitum pro cantu diligendo imitatur. Propter operationem, anima formosa rectè appellatur: quia dum præterita vitæ peccata per bona opera redimit, quasi antiquam turpitudinem assumpta forma meliori ante sponsi oculos abscondit. Hanc itaque hortatur sponsus ut surgat & veniat; quia dignum est ut quicumque ad amorem Christi properat, carnis torporem quantum potest abjiciat, & se ad æterna consequenda celeriter accingat. Sed quia ut ad cælestia festinemus per exhibitionem novi Testamenti à Deo accepimus, ideo rectè sequitur:

Iam enim hiems transit, imber abiit & recessit. XIII.

Quid per hiemem, nisi legis austeritas intelligenda est? Quæ dum in carnalibus sacrificiis populum antiquum detinuit, ad appetenda spiritalia & cælestia observatores suos non adjavit. Possimus etiam per hiemem vitam præsentem intelligere, quæ dum nos assiduis tentationibus impetit, quasi imbribus importunis ad sequendum Christam torpere compellit. Sed jam sponsa surgat, quia hiems transit: quoniam quanto magis dies ultimus instat, præfens vita recedit; & quò ampliùs tempus ad terminum ducitur, eò citius currendum est, ne electa anima oblati sibi muneribus æternis privetur. Transit enim dicitur, quia in proximo transitura esse non dubitatur. Sequitur:

Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit. XIV.

Flores apparuisse in terra dicuntur; quia sanctæ animæ cum à corporibus recedunt, in cælo recipiuntur. Et quia in hac vita quamvis hiems fuerit, à bono opere non torpuerunt, mox ut recesserunt, in terra viventium gloriosè floruerunt. Bene ergo sequitur quod dicit. [*Tempus putationis advenit;*] quia quò amplior electorum numerus in cælo congregatur, eò celerius reprobi ab Ecclesia tamquam samenta inutilia amputantur, ut mundus citius finiatur. Sequitur:

Vox turturis audita est in terra nostra: ficus protulit grossos suos, vinea florentes dederunt odorem suum. XV.

Quid per turturam, nisi Ecclesia; quid per terram sponsi, nisi vita illa beata designatur? Sed vox turturis in terra sponsi audita esse dicitur; quia dum pro desiderio suo sancta Ecclesia deprecatur, à Christo in cælo clementissimè exauditur. De qua rectè subditur: [*Ficus protulit grossos suos, vinea florentes dederunt odorem suum.*] Ficus quippe grossos suos protulit; quia sancta Ecclesia Martyres suos ad æternam patriam præmisit. Post quos vinea florentes odorem suum dederunt; quia per univèrsam mundum exempla bonorum operum excreverunt. Vineæ utique flores producant, cum singulæ Ecclesie ani-

mas prius infideles ad fidei novitatem per Baptis-
mum educunt. Sed flores ipsi odorem proferunt,
cum credentes animæ exempla bona per suavem opi-
nionem sibi invicem & aliis aspergunt. Sed quia
Christus utroque modo exhortationis nos trahit, ut
videlicet & præceptis nos admoneat, & exemplis
sanctorum nos erigat, idcirco sponsæ suæ prius ut
surgeret admonendo præcepit, & deinde exempla
sanctorum ad cognitionem adduxit, & post exem-
plorum exhibitionem iterum se ad præcepti com-
munionem convertit, dicens:

XVI. *Surge amica mea, soror mea, & veni, co-
lumba mea in foraminibus petrae, in ca-
averna maceriae.*

Surgit anima, cum à peccati perpetratoe se eri-
git: venit, cum per bona opera desiderij sancti passi-
bus ad caelestia tendit. Sancta etenim mens cum
præteritæ vitæ turpitudines conspicit, cum peccata
sua enumerat quæ fecit, mox secum in conscientia
erubescit, & quaecumque in mundo dilexerat, ad
odium sibi transferens sibi se punit; & ipsa pœ-
nitentiâ facta robustior, ab omni inquinatioe etiam
cogitationis exilit, & ab omni torpore negligentia
se excutit; ut jam in infimis cogitationibus non ja-
ceat, sed ad appetenda invisibilia per sancta deside-
ria se extendat. Hæc itaque mens surgit & venit;
quia & à torporis infirmitate per compunctionem se
erigit, & in sanctis studiis se exercens, ad æterna
pedibus amoris currit. Per foramina autem petrae,
vulnera manuum & pedum Christi in cruce pen-
dentis libenter intellexerim. Cavernam verò macer-
iæ, vulnus lateris quod lanceâ factum est, eodem
sensu dixerim. Et bene columba in foraminibus pe-
trae & in caverna maceriae esse dicitur: quia dum in
crucis recordatione patientiam Christi imitatur,
dum ipsa vulnera propter exemplum ad memoriam
reducit, quasi columba in foraminibus, sic simplex
anima in vulneribus nutrimentum quo convalescat,
invenit. Possunt tamen per foramina petrae, incar-
nationis Christi sacramenta signari, & per caver-
nam maceriae, ipsa protectio angelicæ custodiæ fi-
gurari. In qua custodia cum anima ponitur, bene
ei à sponso dicitur:

XVII. *Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in
auribus meis: vox enim tua dulcis, &
facies tua decora.*

Quid enim per faciem, nisi fidem qua à Deo co-
gnoscimur, accipimus? Et quid per vocem, nisi
prædicationem intelligimus? Sed præcipit spon-
sus ut ei sponsa faciem suam ostendat: quia quicumque
se fidem dicit habere, necesse est ut in bonis operi-
bus se exerceat; ut in operibus exterioribus fides in-
terior innotescat. Sed & opera necesse est ut vox
prædicationis sequatur: quia quicumque in sanctis
operibus perfectè se dilatat, consequens est ut ad eam-
dem faciendam proximos quosque exhortetur. Ideo
sequitur: [*Vox enim tua dulcis, & facies tua deco-
ra.*] Tunc enim & vox placet, & facies decoratur,
quando & opera prædicationis sequitur, & rursus
prædicationem bona opera comitantur. Hujusmodi
prædicatoribus consequenter dicitur:

XVIII. *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demolun-
tur vineas: nam vinea nostra floruit.*

Per vulpes hæretici, per vineas singulæ Ecclesiæ
designantur. Sed vulpes vineas demoluntur; quia
per hæreticos Ecclesiæ à rectæ fidei viriditate exsic-
cantur. Quæ bene parvulæ dicuntur; quia quam-
vis contra veritatem intus superbiunt, exterius ta-
men in verbis humilitatem per simulationem sectan-

tur. Quæ tunc à sanctis prædicatoribus capiuntur,
quando instante altercatione, sententiis veritatis
convincuntur. Prædicatoribus quippe sancti aliquan-
do canes per similitudinem dicuntur: quia prædica-
tionibus assiduis, quasi latratibus importunis, ad-
versarios quosque à grege ovium arcere nituntur.
Isti canes vulpes Christo capiunt; quia ducem suum
dum fideliter diligunt, pro ejus amore laborantes,
tergiversantes hæreticos ab involutionibus quæstio-
num, quasi à tenebrosis caveis ad lucem veritatis
educunt. Quare verò vulpium demolitio timeatur,
manifestatur cum dicitur: [*Nam vinea nostra flo-
ruit.*] Vineam quippe floruit; quia sancta Ecclesia per
Baptismum filios ad fidei novam conversationem
perduxit. Quibus timendum est ne ab hæreticis de-
praeventur; quia dum quique fideles in novitatem
Christi regenerantur, quò quisque tenerior est, ed-
citur ad pravitatem seducitur. Floribus omnino ti-
mendum est, ne pereant: quia dum adhuc quisque
ad perfectionem per exercitium diuturnum non con-
valuit, facile si à dente venenoso mordetur, ab hoc
quod nactus fuerat, evanescit. Perfecta enim quæ-
que anima in quo se jam diu exercuit, facile non
amittit: quia quò frequentius palato intimo quam
dulcis sit Dominus gustavit, ed constantius sponsi
rectitudinem tenet, & distorta fastidit. Quæ pro-
sequitur convenienter, & dicit:

XIX. *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pasci-
tur inter lilia, donec aspiret dies, & in-
clinentur umbra.*

Ac si diceret: Dilecti mei amicitiam constanter
teneo, quia ejus constantem benevolentiam erga me
sentio. Quia dum ejus familiaritatem benignam
habeo, durum mihi est quidquid ei adversum ini-
micos latrantes audio. Et dum in ejus assiduitate
qualis sit video, si quid erroris proferunt adver-
sariorum, à veritate quam in ejus visione cognovi, non
recedo. De quo bene sequitur: [*Qui pasciuntur
inter lilia, donec aspiret dies, & inclinentur umbra.*] Quid
per lilia, nisi mundæ animæ designantur? Quæ dum
castitatis candorem retinent, per bonæ famæ opi-
nionem proximis quibusque suaviter olent. Inter
lilia sponsum ergo pasciuntur; quia procul dubio anima-
rum castitate delectantur, quæ & in se munditiam
carnis conservant, & per nitidas cogitationes coram
eo placent, & exempla proximis quasi odoris sua-
vitatem donant. Dies verò tunc aspirabit, & um-
bra inclinabuntur, quando vita æterna apparebit,
& præsens vita finietur. Hæc quippe nox est, ibi ve-
rò dies erit: quia hæc in visione veritatis caligamus,
ibi Deus ipse tota veritas mentibus elucebit. Ad hanc
prorsus diem sanctæ animæ enituntur ut perveniant:
propter hanc, justitiam illibatam in quantum pos-
sunt conservant: & quia sine Christo nihil possunt,
ejus auxilium invocant, ejus familiaritatem deside-
rant. Quarum dum mentem considerat, prope est
benignus & adjuvat; & quò amplius proficiunt, ed
familiarius semper amat, donec finitis tenebris muni-
di ad vitæ æternæ lucem perfectas educat. Quam
lucem quia valde desiderant, eamque cum Domi-
nus ad judicium venerit, videndam esse putant, id-
circo cum summo desiderio dicunt:

XX. *Revertere, similis esto dilectæ mi caprea, hin-
nuloque cervorum super montes Bethel.*

A nobis dilectus corporaliter tunc abiit, quando
post resurrectionem in cælum ascendit. Tunc autem
revertetur, quando in fine mundi resuscitatis corpo-
ribus hominum, omnibus in judicio manifestabi-
tur. Qui verè similis capreae & hinnulo cervorum
apparebit: quia in carne nostra veniens ad judi-
cium, omnibus se monstrabit. Per capream enim,
G g iij

quæ mundum est animal, Ecclesia designatur; quæ dum in cælestibus mente habitat, quasi in montibus nascitur. Per cervos autem quid aliud quam patres antiqui designantur, ex quorum carne Christus natus, quasi hinnulus cervorum mundo est presentatus? Bethel autem domus Dei interpretatur. Quæ bene Ecclesia Dei dicitur; quia in ea Dominus habitat, dum per fidem corda nostra mundantur. Super montes ergo Bethel similis caprea hinnuloque cervorum apparebit; quia in ea humanitatis forma ad iudicium veniet, quam ab Ecclesia sumpsit, quando in hoc mundo ex patrum progenie quasi hinnulus ex cervis humilis natus fuit. Qui verè & similis capreae, & super montes Bethel apparebit: quia & ex humanitate quidem similis Ecclesie erit, & tamen super ipsos summos, qui quasi montes excellunt, in Ecclesia sublimior eminebit. Qui dum venire moratur, quia eum semper sancta anima perquirere nititur, ideo sequitur:

CAPUT III.

I. **I**N lectulo meo per noctes quaesivi quem diligit anima mea: quaesivi illum, & non inveni.

Lib. 23.
Mor. c.
23. S.
August.
in Ps. 36.

Lectulum sibi sancta anima in nocte facit, dum omnes perturbationes mundi fugiens, secretum comparat, in quo requiescit. In hoc lectulo quem diligit quaerit; quia dum ab omnibus sollicitudinibus mundi vacat, in ejus inquisitione quo modo ad illum perveniat, non quiescit. Notandum est autem quia per noctes quaerit, qui modò in hoc mundo vivit, & perfecte tenebras temporalitatis à se non excutit. Quas quòd graviores patitur, eò ferventiùs quaerit eum; quo invento, tenebras amplius non patietur. Sed quia quem quaerit, numquam perfecte in hoc mundo invenit, ideo subjungit: [*Quaesivi illum, & non inveni.*] Quia verò maximo desiderio aestuat, & quidquid tenet, ei non sufficit, donec dilectum inveniat, ideo constantiam inquisitionis subjungit, dicens:

II. **S**urgam, & circuibo civitatem: per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quaesivi illum, & non inveni.

Mat. 7. d

Quid per civitatem in hoc loco, nisi Ecclesiam: quid per vicos civitatis, nisi spirituales quosque accipimus? Qui dum ad cælestia toto corde gradiuntur, angustam viam tenent, qua ad vitam perducantur. Per plateas autem, sæculares designantur, qui dum voluptates suas multas sequuntur, latas vias gradiuntur. Surgit ergo sponsa & civitatem circuit, quia perfecta anima quæ visibilia fastidit, omnes sanctos qui sunt vel fuerunt in Ecclesia, mente conspiciat, si quid fortè in eorum actibus reperire poterit, quod imitando, ad sponsi inventionem aliquando pervenire possit. Per vicos autem & plateas quaerit: quia dum per bonorum imitationem ad dilecti familiares amplexus pervenire satagit, non solum in spiritalibus, sed & in ipsis etiam carnalibus aliquando invenit quod imitari dignè possit. Sed postquam laborem geminatum inquisitionis insinuavit, iterum difficultatem inventionis subdit, dicens: [*Quaesivi illum, & non inveni.*] Sed dum quaerit & non invenit, ipsa etiam quaeritur & invenitur, & ideo subditur:

III. **I**nvenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem: Num quem diligit anima mea vidistis?

Quid per vigiles, nisi doctores Ecclesie designantur? Qui dum lucrandis animabus & scriptis & dictis invigilant, ubi sancti desiderij aliquantulum

sentiunt, augmentare ad melius numquam cessant. Hi sponsam quaerentem inveniunt: quia piam animam Christum invenire satagentem excipiunt, & ut citius inveniatur, præceptis instruunt, exemplis accendunt. Quos illa interrogans, dicit: [*Num quem diligit anima mea vidistis?*] Bene eos sponsa interrogare dicitur; quia dum eorum scripta vel verba vigilantibus studio perferuntur, tamquam presentibus etiam absentibus animi intentione loquens, quid de Christo senserint, sciscitatur. Quia verò dum in eos omnino intendit, numquam sponsum invenit, consequenter subjungit:

Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea.

Paululum vigiles transe, & dilectum invenit; quia dum eos puros homines esse cogitat, ad divinitatem mentem erigit, ibique sponsum suum supra homines Patri æqualem cognoscit. Quem tunc invenisse se dicit, quum sanctis laboribus adjuncta, in ejus divinitatis claritate oculum fidei tamquam per speculum contemplando aliquantulum figit. Quod tantillum quanta aviditate mentis suscipiat, ostendit, dicens:

Tenui eum, nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meae, & in cubiculum genitricis meae.

Mater Ecclesie synagoga extitit; quia ex ipsa sanctos prædicatores habuit, à quibus verbum veritatis suscepit, per quod in fide regenerata fuit. Tenuit ergo sponsum Ecclesia donec in domum matris eum introducat: quia usque in finem mundi ab ejus fide & opere & amore non recedit, donec ad fidem Judæos adducat. Non quòd postea recedat: quippe quem in exilio diligit, in patria videns amplius amabit. Sed de illo tempore dici debuit, de quo à quibuslibet propter obstantes tentationes dubitari potuit. In domum ergo matris dilectum introducet, quando in fine mundi Ecclesia per prædicationem in plebem Judæicam Christiana sacramenta immitteret. In cubiculum autem quasi in secretiorem partem domus eum introducet, quia ex eadem plebe ita plurimos converteret, ut omnes mundi sarcinas abjicerent, & in intimis cogitationibus soli Deo placere concupiscant. Hujuscemodi homines cubiculum facient sponso: quia dum à se omnes sordes cupiditatis abjicerent, quasi secretum locum in mente in quo delectetur, component. A quorum inquietatione in eis delectabiliter pausans sponsum, improbos prohibet, iterum dicens:

Adjuro vos filia Hierusalem per capreas cervosque camporum, ne suscitatis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.

In hoc utique ostendit, quia ejusdem perfectionis quosdam de synagoga post conversionem invenit, cujus de Ecclesia quamplurimos invenit: dum in eorum quiete similiter delectatus, ab eis inquietatores prohibet, sicut ab Ecclesia prohibuit. Introducta ergo ad fidem synagoga, Ecclesie mentem per opera quæ videt, conspiciat, & sublimitatem ejus valde admirans, dicit:

Quæ est ista quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhae, & thuris, & universi pulveris pigmentarij?

In deserto utique in hoc mundo Ecclesia, sive sancta quæque anima vivit, dum à regno exul inter bestias, demones videlicet, degit. Hic enim etiam non